

Putovanje kroz hrvatsku frazeologiju

Anita Hrnjak (Zagreb)

1. Konceptualna metafora *Život je putovanje* u frazeologiji

Frazeologija je razina jezika na kojoj je vjerojatno najočitiji način na koji se metaforičkim prijenosom značenja stvara jezična slika svijeta. Pritom u frazeologiji svoje mjesto nalaze sve konceptualne metafore koje funkcioniraju i na ostalim jezičnim razinama, pa tako i jedna od najproduktivnijih globalnih konceptualnih metafora *Život je putovanje* 'Life is a Journey', obrađivana u svim većim suvremenim znanstvenim radovima o metafori (npr. Lakoff & Johnson 1980, Lakoff & Turner 1989, Gibbs 1994).

Kroz prizmu frazeologije čovjekov se život sagledava kao stalno putovanje prema različitim odredištima koja zapravo predstavljaju određene životne ciljeve kojima čovjek tijekom svog života teži. Stoga je svako kretanje prema cilju pozitivno, a negativno je obilježeno sve ono što čovjeka na tom putu ometa, zaustavlja ili vraća unatrag. U hrvatskom jeziku zabilježen je niz frazema utemeljenih na metaforici putovanja različitim prijevoznim sredstvima. Frazem *dići (razapeti, razviti) jedra* u svojoj pozadini ima sliku putovanja brodom, točnije jedrenjakom. Njegovo frazeološko značenje 'postati aktivan, prihvatiti se nekog posla' nedvojbeno nosi pozitivan predznak jer je utemeljeno na slici početka putovanja prema jasno određenom cilju. Za razliku od njega, frazemi *kola su krenula (pošla) nizbrdo* <komu> sa značenjem 'stvari su se počele loše odvijati <za koga>', *krenulo je naopako* <komu>' i *izbaciti iz kološijeka (kolotečine)* koga sa značenjem 'izbaciti koga iz normalnoga (uobičajenoga) stanja, zbuniti koga' imaju jasan negativan značenjski predznak. U dubinskoj strukturi ovih frazema nalazimo slike putovanja kolima i vlakom, a za njihovu negativnu konotaciju važna je činjenica da se radi o kretanju koje je na neki način ometeno. U prvome od njih radi se o kretanju u smjeru suprotnom od željenog cilja, a u drugome je riječ o skretanju sa zacrtanog

puta prema cilju. Ovome tipu frazema bliski su i frazemi koji u svojoj pozadini nemaju sliku putovanja nekim prijevoznim sredstvom, ali su isto tako utemeljeni na metaforici kretanja. U njima se radi o kretanju bez prijevoznog sredstva, odnosno hodanju, ali za njihovo značenje isto je tako bitno da se radi o kretanju prema određenom cilju koje je uspješno samo ako ne nailazi na prepreke koje čovjeka vraćaju unatrag, usporavaju ga ili zaustavljaju. Stoga frazemi *ići* (*napredovati* i sl.) *divovskim koracima* sa značenjem ‘činiti velik i brz napredak’ i *uhvatiti/hvatati korak* < s kim > koji se koristi u značenju ‘dostići/dostizati *koga* u uspješnosti, izjednačiti se/izjednačavati se *s kim*’ nose izrazito pozitivan predznak, a negativno je obilježen frazem *podmetnuti/podmetati nogu* komu koji upotrebljavamo sa značenjem ‘zasmetati/smetati *komu*, ometi/ometati (onemogućiti/onemogućavati) *koga* u kakvu poslu’.

2. Frazemi *punim jedrima, punom parom i punim gasom*

Kod frazema utemeljenih na konceptualnoj metafori o životu kao putovanju bitan je i jedan dodatni element u stvaranju pozitivne ili negativne konotacije – brzina kretanja. Naime, kretanje prema cilju efikasnije je i svrsishodnije ukoliko se odvija većom brzinom. Upravo taj element brzine, izazito poželjne karakteristike svakog kretanja i putovanja, poticaj je za stvaranje nekih novih frazema koji zasad nisu zabilježeni u postojećim frazeološkim rječnicima hrvatskog jezika kao što je to npr. frazem *punim gasom* koji se u hrvatskome jeziku koristi sa značenjem ‘svom snagom, ne štedeći snagu’. Riječ je o frazemu koji je najvjerojatnije nastao prema modelu nekih starijih i u frazeološkim rječnicima registriranih sličnih frazema.

Prvi od njih je frazem koji postojeći frazeološki rječnici hrvatskog jezika bilježe u obliku < *ploviti (ići)* > *punim jedrima* < *naprijed* > i sa značenjem ‘djelovati svom snagom, postizati velike uspjehe’. Spomenuti frazem jedan je od mnogobrojnih frazema hrvatskog jezika motiviranih pomorskom terminologijom (npr. *baciti sidro, biti (stajati) na kormilu* < čega >, *uploviti/uplovljavati u bračnu luku* i sl.) Međutim, frazeme sličnog ili istog leksičkog sastava i značenja poznaju i drugi slavenski i neslavenski jezici, odnosno možemo reći da se radi o frazemu koji je dio internacionalnog frazeološkog fonda. Tako ga u ruskome jeziku nalazimo u obliku < *плыть* > *на всех парусах*, u ukrajinskom *на всіх парусах*, u češkom < *plout* > *plnými plachtami*, u francuskom *à pleines voiles*, u njemačkom *mit vollen Segeln* (Mokienko 2005: 177). Sliku u dubinskoj strukturi ovog frazema možemo povezati sa jednim od najstarijih prijevoznih sredstava – jedrenjakom. Brzina njegove plovidbe ovisi o snazi vjetra koji mu puni jedra, tj. element brzine ovdje igra važnu ulogu u izgradnji frazeološkog značenja. Frazem je vrlo čest u upotrebi i

nalazimo ga u različitim kontekstima. Njime se opisuje djelovanje koje karakterizira veliki trud i angažman, pa upravo zato ono rezultira uspjehom i napretkom.

- (1) Profesionalno Erika *plovi punim jedrima*, aktivno piše, stvara, drži predavanja u okviru radionica kreativnog pisanja. (N¹)
- (2) Rusija *ide punim jedrima* u budućnost bez nacionalizma i komunizma, pa takvi kao on novoj Rusiji ne trebaju. (G²)
- (3) ...sve su to rezultati na koje su Vlada i Ministarstvo izuzetno ponosni, ali i jasan pokazatelj da naš sport *ide punim jedrima naprijed*. (N)

Vrlo su efektne primjeri kada se ovaj frazem upotrebljava u rečenici koju u cijelosti možemo promatrati kao metaforu o životu kao putovanju.

- (4) Cubismo usprkos svemu *plovi punim jedrima naprijed*, čak i u trenucima kada u domaćim glazbenim vodama nema ni povjetarca. (G)

Zanimljivi su primjeri upotrebe ovog frazema u pomorskom kontekstu jer oni jasno ilustriraju način na koji je determinologizacija povezana s frazeologizacijom. Naime, ovaj se frazem koristi da bi se njime govorilo i o plovidbi brodova koji danas više nisu pokretani snagom vjetra.

- (5) Trajekti Jadranplova i dalje *plove punim jedrima* po novoj cijeni, ali i s mnogostruko većim prometom. (G)

U publicističkom se diskursu ovaj frazem često pojavljuje u reduciranom obliku i s priložnim značenjem. Takav kratki oblik izuzetno je efektan, pa ga nalazimo uglavnom u naslovima.

- (6) *Punim jedrima* na Olimpijadi. (G)
- (7) *Punim jedrima* u realizaciju novih projekata. (G)
- (8) *Punim jedrima* u osvajanje svjetskog modnog tržišta. (G)

Ovaj frazem poslužio je kao prototip za stvaranje jednog drugog frazema koji također možemo smatrati dijelom internacionalne frazeologije. U hrvatskome jeziku nalazimo ga u obliku *punom parom*, a upotrebljava se u značenju 'svom snagom, ne štedeći snagu'. Možemo pretpostaviti da je ovaj frazem nastao kasnije u odnosu na ranije spomenuti s obzirom na to da je motiviran prijevoznim sredstvima na parni pogon, a prvi parobrod i prva parna lokomotiva konstruirani su tek početkom 19. stoljeća. U ruskom i ukrajinskom jeziku nalazimo dokaz tome da se uistinu radi o frazemu koji je nastao po uzoru na sintagmu *punim jedrima*. Naime, u spomenutim jezicima frazem

¹ Oznaka za primjer pronađen u novinskom tekstu.

² Oznaka za primjer pronađen putem mrežnom pretraživača Google.

nalazimo s imeničkom komponentom u množinskom obliku (rus. *на всех парях*, ukr. *на всіх парях*), iako je gramatički i semantički logičniji oblik jednine koji nalazimo u sastavu hrvatskog frazema, kao i frazema nekih drugih slavenskih i neslavenskih jezika (Mokienko 2005: 177). Slika u dubinskoj strukturi frazema može se povezati sa kretanjem broda ili vlaka čija brzina ovisi o količini proizvedene pare. Veća brzina pritom se povezuje s većim angažmanom i uložnim trudom na putu prema zacrtanom cilju.

- (9) Iako je od izlaska albuma “Čarolija” prošlo gotovo godinu dana, Jacques radi *punom parom*. (G)
- (10) U Rovinju se i dalje radi *punom parom*, pa danas nitko nije bio pošteđen treninga. (N)
- (11) Zimska služba protekli je vikend radila *punom parom*. (G)

Iz primjera je vidljivo da uz navedeni frazem kao kolokaciju često nalazimo glagol *raditi*, pa ne čudi što ovaj frazem u *Hrvatskom frazeološkom rječniku* nalazimo u obliku iz kojeg je vidljiva njegova najčešća okolina – *punom parom* [raditi i sl.]. Međutim, frazem se pojavljuje i uz niz drugih glagola.

- (12) Radovi u parku napreduju *punom parom*. (G)
- (13) Nakon što su bili predgrupa Dylanu na Radar festivalu, “Majke” *punom parom* nastavljaju s koncertima i diskografskim aktivnostima. (N)
- (14) Kupres od ove sezone *punom parom* razvija turizam. (G)
- (15) Zbog dolaska konkurencije Hrvatske željeznice posljednjih mjeseci *punom parom* obnavljaju vozni park i pruge. (G)

Pretpostavku da je ovaj frazem nastao po uzoru na frazem <*ploviti (ići)*> *punim jedrima* <*naprijed*> potvrđuju i primjeri njegove upotrebe s proširenim leksičkim sastavom. U tom slučaju komponentom *naprijed* ističe se da veliki trud jamči kretanje naprijed, odnosno napredovanje.

- (16) Smithova kreće *punom parom naprijed*, najavivši četiri visokointeligentna, zanimljiva i žanrovski potpuno različita projekta. (G)
- (17) Izdavačka kuća „Dancing Bear“ u novoj je 2005. godini novim projektima krenula *punom parom naprijed*. (G)

Na temelju svega rečenog možemo pretpostaviti da je u slijedu logične smjene dominantnog tipa pogona prijevoznih sredstava nastao i zasad leksi-kografski neregistrirani suvremeniji frazem *punim gasom*, motiviran automobilom ili eventualno kakvim drugim tipom prijevoznog sredstva na benzinski ili dizelski pogon. Njime se također karakterizira djelovanje punom snagom i s velikim angažmanom, a utemeljen je na slici vozača koji pritiskom na papučicu gasa ubrzava kretanje automobila do krajnjih granica.

- (18) U studiju su krenuli *punim gasom* i pokazali da njihov prvijenac iz 2002. godine nije slučajno privukao pažnju na sebe. (G)
- (19) Kritika je album ocijenila pozitivno, pa je bend ponovo krenuo *punim gasom* i oživio svoju posrnutu karijeru. (G)
- (20) Danas idemo *punim gasom*, najmanje po bod. (G)
- (21) Jasno je da ide *punim gasom* po unapređenje dok ju vrijeme nije pregazilo. (G)

Kao što primjeri pokazuju, navedeni frazem u upotrebi najčešće nalazimo s glagolima tipa *krenuti/kretati*, *ići*, pa bismo ga mogli bilježiti uz kolokaciju u obliku *punim gasom* [krenuti/kretati, ići i sl.]. Ipak pronalazimo ga i u drugačijim kontekstima.

- (22) Nije skijala *punim gasom* jer je htjela da naše skijašice osvoje što više FIS bodova. (N)
- (23) U Splitu Dinamo nije igrao *punim gasom*, ali i to je bilo dovoljno da ne izgubi. (N)
- (24) Radimo *punim gasom* kako bi do kraja mjeseca odradili predvineno. (G)
- (25) Činilo joj se da je cijeli svijet njen. Živjela je *punim gasom*, izlazila, provodila se. (G)
- (26) Kompletirali su se tek u poluvremenu, ali je i do tada veći dio ekipe navijao *punim gasom*. (G)

Upotrebu ovoga frazema u proširenom leksičkom sastavu s komponentom *naprijed* nalazimo baš kao i kod ranije spomenutog prototipnog frazema *punom parom*.

- (27) Na kraju ljeta matuljski ugostitelji krenuli su *punim gasom* naprijed. (G)

3. Neki noviji hrvatski frazemi motivirani prijevoznim sredstvima

U suvremenome svijetu automobil je najraširenije prijevozno sredstvo dostupno većini ljudi, pa ne čudi činjenica da frazem *punim gasom* nije ostao jedini s “automobilskom” motivacijom. U hrvatskome jeziku u zadnje se vrijeme aktivno upotrebljava niz takvih ustaljenih sveza riječi. Neke od njih zasad možemo smatrati okazionalizmima, ali brojnost primjera njihove upotrebe, bez obzira na činjenicu da zasad nisu zabilježene u postojećim frazeološkim rječnicima, svakako govori u prilog njihovoj frazeologizaciji.

Status frazema svakako je već osigurala ustaljena sveza riječi *ubaciti/ubacivati* (*prebaciti/prebacivati*) *u višu (petu) brzinu* koja se koristi sa značenjem ‘krenuti/kretati punom snagom, uložiti/ulagati maksimalan trud (napor) radi postizanja određenog cilja’. Slika u dubinskoj strukturi ovoga frazema sugerira da vožnja u višoj brzini omogućuje brže kretanje automobila, tj. omogućuje mu brže napredovanje prema cilju. Pritom se varijantna pridjevska kompo-

nenta odnosi na petu brzinu, najvišu brzinu kod većine današnjih automobila u kojoj je najekonomičnije voziti pri najvećim brzinama.

Frazem se izuzetno često koristi u sportskoj publicistici da bi se njime opisala dinamika različitih sportskih događanja.

- (28) Prva četvrtina je pripala gostima, ali u drugoj Zadar *prebacuje u višu brzinu* i na odmor odlazi s devet koševa prednosti. (N)
- (29) Do kraja šeste runde Kličko *ubacuje u višu brzinu* i na kraju završava meč tehničkim nokautom u osmoj rundi. (N)

Drugi najčešći kontekst u kojem se ovaj frazem koristi u hrvatskome jeziku je politika.

- (30) Čini se da je premijer Sanader odlučio napokon *ubaciti u petu brzinu* kako Hrvatska ne bi ostala iza zatvorenih vrata Europske Unije. (G)
- (31) Istaknuvši kako sve ide prema planu, ministrica je rekla da je *ubacila u višu brzinu*. Najavila je žestoku borbu protiv korupcije. (G)

Frazem je postao izrazito popularan i čest u upotrebi, osobito nakon što je postao svojevrsnim zaštitnim znakom hrvatskog premijera Ive Sanadera. Premijer ga koristi vrlo rado govoreći o radu i projektima Vlade Republike Hrvatske. Najviše je ostalo zapamćeno korištenje ovoga frazema u prvom premijerovom obraćanju javnosti nakon parlamentarnih izbora krajem 2007. godine. Tada je Ivo Sanader, slaveći izbornu pobjedu svoje političke stranke, sa zahvalnošću obećao svom izbornom tijelu da će u politici prema Europskoj Uniji Vlada *ubaciti u petu brzinu* s ciljem postizanja napretka u pregovorima o pristupanju Hrvatske Europskoj Uniji. Nakon toga hrvatski je premijer u mnogobrojnim prilikama ponovio ovu svoju izjavu s istim frazedom u istom ili sličnom obliku.

- (32) Do prekjučer nismo imali Vladu i možda su to bili razlozi za zapinjanje kad je riječ o ovim projektima. No, to ne znači da sad *nećemo prebaciti u petu brzinu* ... - rekao je premijer. (N)
- (34) ...rekao je Sanader, najavivši kako će Vlada sada *ubaciti u petu brzinu* jer želi iskoristiti sva sredstva koja EU i fondovi stavljaju Hrvatskoj na raspolaganje. (N)

Dakako, frazem se upotrebljava i u različitim drugim kontekstima, ali ipak uglavnom u publicističkom diskursu.

- (35) Nakon ove nominacije Hackman je *ubacio u petu brzinu* pomno birajući uloge, a samo tri godine kasnije ponovo je nominiran za Oscara. (G)
- (36) Costello, spisateljica australskog porijekla iznimne erudicije, na zalasku života odlučuje *ubaciti u višu brzinu*, koristeći svoja predavanja za obračun s akademskim auditorijem. (G)

- (37) Osiguravši dugoročno svoju budućnost, Ronaldo je ove sezone *ubacio u višu brzinu* i odlučio srušiti sve svoje prethodno postavljene rekorde. (G)

Zanimljivi su primjeri modifikacije ovoga frazema i njegove upotrebe s rekcijom u obliku *ubaciti/ubacivati (prebaciti/prebacivati) u višu (petu) brzinu* što. U ovakvim slučajevima rekcija donosi određeni pomak u značenju, pa bismo ga mogli navoditi na sljedeći način: ‘pojačati/pojačavati, unaprijediti/unapre-
nivati što’.

- (38) U Bruxellesu se doznaje da će Francuska, koja od Slovenije preuzima predsjedanje Unijom, *ubaciti u višu brzinu* pregovore s Hrvatskom. (N)
- (39) Kako bi gospodarski razvoj *ubacio u višu brzinu*, Grad je otvorio dodatni izvor olakšica za ulagače u gospodarskoj zoni Istok. (G)

Kao okazionalizam nastao modificiranjem i reduciranjem ovoga frazema u upotrebi ponekad pronalazimo sintagmu *u višoj (petoj) brzini* sa značenjem ‘punom snagom, ne štedeći snagu’ vezanu uz glagole različitih semantičkih polja. Dakle, riječ je o potencijalnom frazemu koji se značenjski može povezati s ranije spomenutim frazemima *punom parom* i *punim gasom*.

- (40) Utrka za Bruxelles: Srbija *u petoj brzini* sustiže Hrvatsku. (G)
- (41) Rad odbora treba se odvijati *u petoj brzini* – izjavio je premijer. (G)
- (42) Hrvati su jači protivnik od Poljske. Protiv njih morat ćemo igrati *u višoj brzini*. (N)

Kako se frazeološka antonimija najčešće bazira na leksičkoj antonimiji jedne od frazemske sastavnice (Menac 2007: 78) ne čudi nešto rjena, ali ipak nezanemariva upotreba ustaljenih sveza riječi *prebaciti/prebacivati (spustiti/spuštati) u nižu brzinu* sa značenjem ‘učiniti/činiti što smanjenim naporom (zalaganjem)’ i *u nižoj brzini* sa značenjem ‘sa smanjenim naporom (zalaganjem)’. Obje sveze pronalazimo uglavnom u sportskom kontekstu.

- (43) Do kraja utakmice Zagreb je *spustio u nižu brzinu*, pa su gosti iz Latvije čak i zaprijetili tri minute prije kraja. (G)
- (44) Luka je protiv Manarske i Austrije igrao *u nižoj brzini*. Protiv Nijemaca će opet biti pravi. (N)

Frazemu *ubaciti/ubacivati (prebaciti/prebacivati) u višu (petu) brzinu* prema semantičkom talogu blizak je *dodati/dodavati gas*, a prema značenju ih možemo smatrati sinonimima. U upotrebi je rjeđi od ranije analiziranog isto-
značnog frazema i najčešće ga nalazimo u publicističkim tekstovima sa sportskim temama.

- (45) Već dvije utakmice u zadnjih tridesetak minuta Milan *dodaje gas* i pobjenuje protiv-
nike. (N)
- (46) Nakon toga je Federer *dodao gas* i dobio set. (N)

U vrlo različitim kontekstima u hrvatskom jeziku u posljednje vrijeme sve češće pronalazimo i ustaljenu svezu riječi *stati na kočnicu* koja se upotrebljava sa značenjem ‘smanjiti intenzitet djelovanja, postati oprezniji’. Ovaj bismo potencijalni frazem prema njegovoj strukturi mogli dovesti u vezu s rječnički registriranim frazom *stati na loptu* sa značenjem ‘smiriti strasti, zaustaviti prenaplenu zaključivanja, trezveno razmotriti situaciju’. Iako su značenjski vrlo bliski, njihov različiti semantički talog uvjetuje za nijansu drugačija značenja. Sliku u dubinskoj strukturi sveze *stati na kočnicu* povezujemo s postupkom vozača koji kočenjem svjesno usporava vozilo kako bi ga mogao bolje kontrolirati, dok u pozadini frazema *stati na loptu* nalazimo sliku igrača koji staje na loptu s ciljem da dobije na vremenu kako bi razmislio o svom sljedećem potezu. Upravo taj element dobivanja vremena potrebnog za promišljanje daljnjeg djelovanja, prisutan kod frazema motiviranog sportom, ono je što ih donekle razlikuje.

- (47) Stoga bih apelirao na čitatelje da ipak **stanu na kočnicu** i smanje blagdansku potrošačku košaricu. (G)
- (48) Možda je vrijeme da malo **stanete na kočnicu** ako ne želite da se jednog dana probudite bolesni i sasvim iscrpljeni. (G)

Sličan semantički talog pronalazimo i u dvjema ustaljenih svezama riječi u procesu frazeologizacije, utemeljenima na našem znanju o funkciji ručne kočnice u automobilu. Ustaljenu svezu riječi *povući ručnu* značenjski bismo mogli smatrati sinonimom prethodno spomenute *stati na kočnicu*, a prijedložnoimenička konstrukcija *pod ručnom* koristi se u značenju ‘sa smanjenim trudom (naporom)’. Eksplicitno se, doduše, nigdje ne spominje kočnica, ali implicitno je to sasvim jasno budući da je u govoru sveza pridjeva i imenice (*ručna kočnica*) često reducirana, tj. koristi se samo poimeničeni pridjev *ručna*. Zanimljivo je da značenje ustaljene sveze riječi *povući ručnu* sugerira da je kretanje automobila sa podignutom ručnom kočnicom onemogućeno, dok ustaljena sveza riječi *pod ručnom* aludira na mogućnost da ručna kočnica nije podignuta do kraja, pa se automobil u tom slučaju može kretati, ali usporeno i otežano. U upotrebi ih nalazimo uglavnom u publicističkim tekstovima o politici, gospodarstvu i sportu, a njihova česta upotreba s navodnim znakovima sugerira da nisu do te mjere ustaljene kao druge dosad spominjane sveze riječi.

- (49) Učinio je jedino što je bilo u njegovoj moći – *povukao je ručnu* i u javnost istupio s izjavom da on i njegova stranka neće ometati formiranje vlasti. (N)
- (50) Hrvati danas treniraju „*pod ručnom*“ kako bi spriječili eventualne ozljede uoči utakmice s Brazilom. (N)

Dakako, njihova upotreba nije ograničena isključivo na kontekst politike, gospodarstva i sporta.

- (51) Osim toga, jako su zgodni dečki – rekao je Runje, a nakon što je time dobro namijao novinare, malo je „*povukao ručnu*“. (G)
- (52) Film poprilično gubi na tempu u svojoj drugoj polovici, kao da se redatelj zamorio nakon uvodnog pandemonija i ostatak filma odradio „*pod ručnom*“. (G)

Zasad se u političkom i sportskom kontekstu još uvijek kao okazionalizam pojavljuje sveza riječi *voziti u leri* sa značenjem ‘slabo napredovati, stagnirati’. Slika u dubinskoj strukturi sugerira vožnju bez ubacivanja u određenu brzinu koja je moguća samo ako je automobil već ranije bio u pokretu i samo nakratko dok se zbog inercije ne zaustavi. I ovdje korištenje navodnih znakova ukazuje na činjenicu da govornik sintagmu ne doživljava kao ustaljenu cjelinu.

- (53) Jasno je da Vlada i dalje “*vozi u leri*” kad u njoj sjede spori i nesposobni ministri. (N)
- (54) Može se, nažalost, konstatirati da Hajduk *vozi “u leri”*, onako kako je to bilo i prošlih sezona, jer očito u klubu nema dovoljno inicijative. (G)

4. Zaključak

Kao svojevrsan zaključak i ilustracija činjenice koliko su neki od frazema i ustaljenih sveza riječi analiziranih u ovome radu česti i uobičajeni u upotrebi, prije svega u političkom diskursu, mogu nam poslužiti istupi u javnosti nekih hrvatskih političara. Izdvojimo par rečenica Dragutina Lesara, nezavisnog zastupnika u Hrvatskome Saboru, u kojima ne samo da su upotrijebljeni neki od navedenih frazema, već je i zorno prikazana na djelu u jeziku konceptualna metafora o životu kao putovanju od koje je cijeli ovaj rad i potekao.

- (55) Premda je premijer Ivo Sanader najavio da će *prebaciti u petu brzinu* kad je riječ o hrvatskom približavanju Europskoj Uniji, njegova Vlada još uvijek *vozi pod ručnom*. To potvrđuje i podatak da je Vlada od 27 zakona, koliko je obećala predložiti u prvome kvartalu, u Sabor poslala tek 5. (N)
- (56) Volio bih da Sanaderov kabinet digne nogu s kuplunga i popusti ručnu koja je dignuta ova dva mjeseca, rekao je Lesar. (G)

S obzirom na visoku produktivnost konceptualne metafore *život je putovanje* u jeziku u cjelini, pa stoga i u frazeologiji, te na stalni i ubrzani napredak tehnologije u suvremenome svijetu, za pretpostaviti je da će u budućnosti i neka nova prijevozna sredstva ili stara sa novim karakteristikama obogatiti svijet frazeologije.

Dio ovdje analiziranih ustaljenih sveza riječi vjerojatno će ostati u sferi okazionalizama i individualno-autorskih konstrukcija, ali dio njih vremenom će zasigurno potvrditi svoj status frazema, pa vjerojatno i ući u neki novi frazeološki rječnik hrvatskog jezika i živjeti u jeziku *punim gasom*.

Literatura

- Gibbs, Raymond W. (1994): *The poetics of Mind: Figurative Thought, Language and Understanding*. Cambridge.
- Lakoff, George, Johnson, Mark (1980): *Metaphors we live by*. Chicago.
- Lakoff, George, Turner, Mark (1989): *More than cool reason: A field guide to poetic metaphor*. Chicago
- Matešić, Josip (1982): *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb.
- Menac, Antica (2007): *Hrvatska frazeologija*. Zagreb.
- Menac, Antica, Fink-Arsovski, Željka, Venturin, Radomir (2003): *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb.
- Мокиенко, Валерий Михайлович (2005): Загадки русской фразеологии. Санкт-Петербург.
- Vrgoč, Dalibor, Fink-Arsovki, Željka (2008): *Hrvatsko-engleski frazeološki rječnik*. Zagreb.